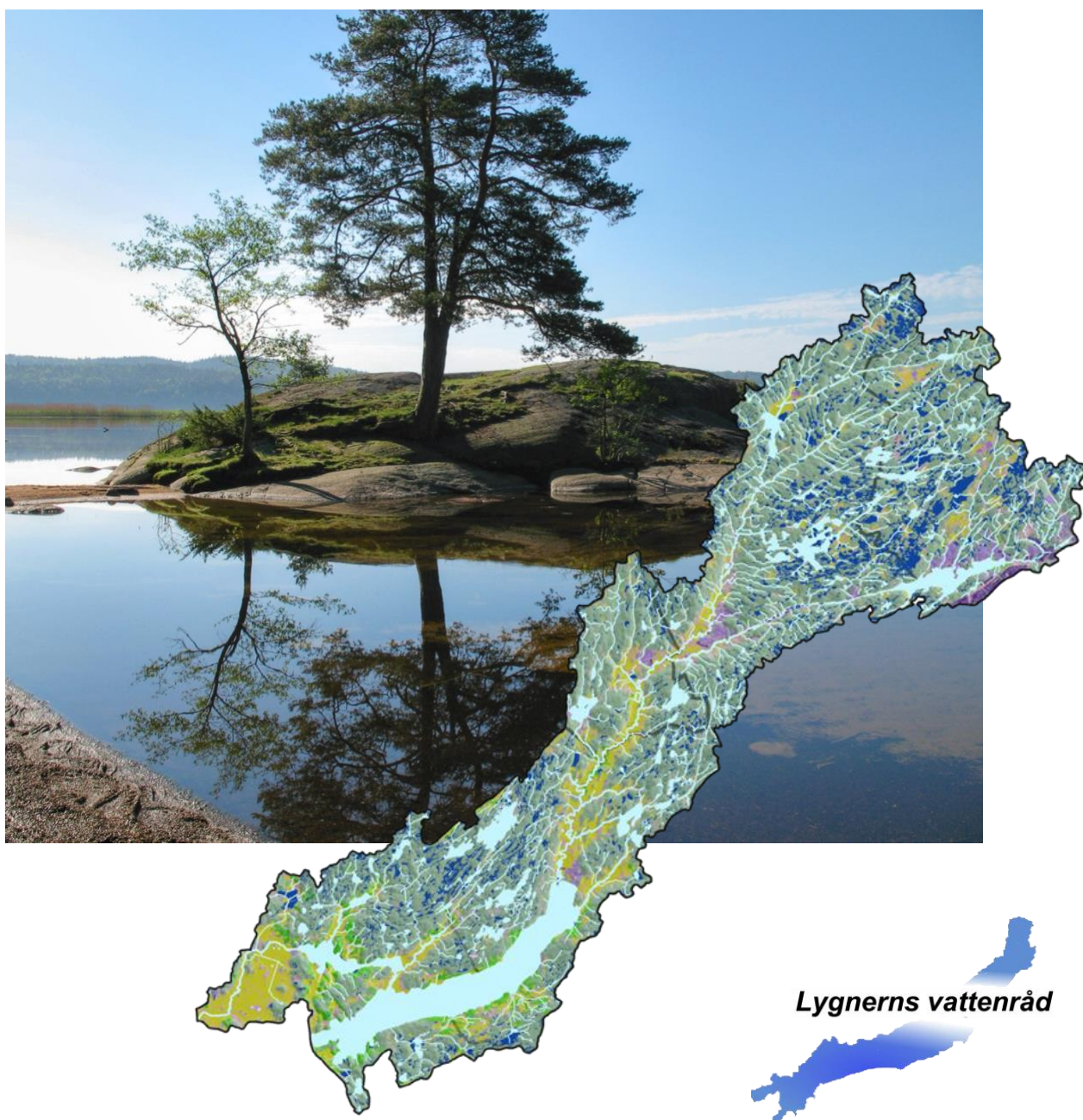

Vårt gemensamma vatten

Resultat från tre workshopar om samverkan kring vatten med kommunledningar och Lygnerns vattenråd i Borås, Bollebygd, Härryda, Mark och Kungsbacka

Den 23 januari, 10 oktober 2025 och 5 juni 2026

Innehåll

Bakgrund.....	3
Syfte.....	3
Arbetssätt.....	3
Resultat	5
Vilka möjligheter och fördelar ser ni i ett ökat samarbete?	5
Hur kan vi utveckla samarbetet?	5
Prioriterade samverkansområden	6
Tankar kring utveckling av samarbete inom respektive temaområde	6
Tema 1. Strategi för avrinningsområdet och samverkan.....	7
Tema 2. Vattenkvalitet - dricksvatten	8
Tema 3. Åtgärder-lokal samverkan	9
Tema 4. Planering-exploatering-klimat.....	10
Tema 5. Enskilda avlopp	10
Tema 6. Besöksnäring och rekreation	11
Tema 7. Jordbruk.....	11
Slutresultat vid tredje mötet	12
Syftet är att genom samarbete bli effektivare och få mer och rätt saker gjorda för att nå vattenförvaltningens mål för vårt gemensamma vatten.	12
Temaområden för samverkan	12
Vision och målbild	12
Gemensam avsiktsförklaring	13
Kommunernas interna samverkan	13
Kommunikation och samverkan mellan vattenråd och kommuner	13
Plan för hur ett åtgärdsprogram för avrinningsområdet ska utvecklas	14
Reflektioner från deltagare	15
Bilaga	16
Tema 1. Strategi för avrinningsområdet och samverkan.....	16
Tema 2 och 3. Vattenkvalitet – dricksvatten och Åtgärder-lokal samverkan	17
Tema 4. Planering-exploatering-klimat.....	18
Tema 5,6 och 7. Enskilda avlopp, Besöksnäring och rekreation och Jordbruk	19

Bakgrund

Vattenråd finns i Sveriges alla huvudavrinningsområden. Lygnerns vattenråd ombildades 2008 till vattenråd från att tidigare ett vattenvårdsförbund vilket bildades på 1970-talet. Vattenvårdsförbund är sammanslutningar med syfte att genomföra recipientkontrollen som är lagstadgad för alla som använder vattendrag och sjöar som recipient för exempelvis renat avloppsvatten. Vattenråd har ett bredare syfte och är frivilliga och fristående organisationer för samverkan och samarbete kring det gemensamma vattnet inom ett avrinningsområde. Det innebär på så sätt en möjlighet att genomföra den vattenförvaltning som krävs genom EU:s ramdirektiv för vatten på ett effektivare sätt. Direktivet trycker på helhetssyn på vatten inom avrinningsområden över administrativa gränser. Det betonar också på behovet av lokal samverkan för att kunna genomföra vattenförvaltningen. Eftersom all verksamhet förr eller senare påverkar vattnet och alla är beroende av vatten behövs samverkan mellan olika intressen, kunskaper och verksamhetsområden för att förvalta vattnet på ett bra sätt.

Vattenmyndigheterna i Sverige återrappporter vattenförvaltningen till EU och tar fram åtgärdsprogram som riktar sig till myndigheter. I åtgärd 1 för kommunerna står att: *Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande med fokus på de yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Planeringen ska bedrivas i samverkan med berörda utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. [.....] Den förvaltningsövergripande planeringen ska dessutom innefatta [.....]*
d. en plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen och
e. en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens av- och tillrinningsområden.

Många planer, program och mål som rör miljö är överlappande och kopplar till varandra allt från exempelvis kommunala grönplaner till nationella miljömål, EU:s habitatdirektiv, restaureringsförordning och översvämningdirektiv samt de globala målen. För ett effektivt arbete behöver dessa integreras med varandra i så stor utsträckning som möjligt.

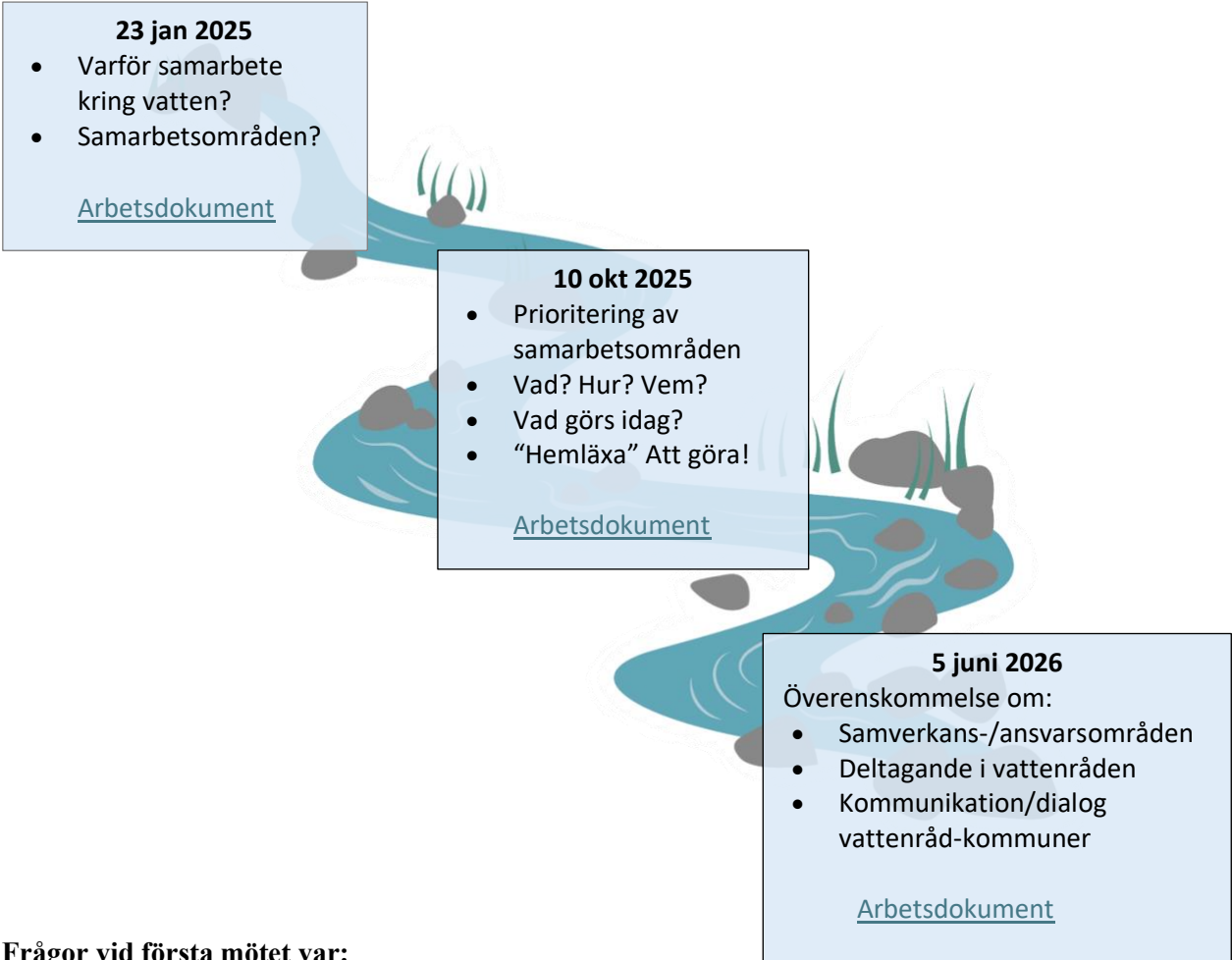
Syfte

Lygnerns vattenråd bjöd 2025 in kommunledningar från de fem kommunerna som ingår i vattenrådet och [Rolfssåns avrinningsområde](#) till ett digitalt möte kring vårt gemensamma vatten. Syftet var dels att presentera vattenrådet, dels att undersöka intresset och diskutera möjligheterna för mer samverkan kring vattenförvaltning inom avrinningsområdet. Vilka områden är i så fall viktiga att samverka kring och hur kan samverkan utvecklas? Detta kan vara en möjlighet till att bli effektivare och få mer och rätt saker gjorda för att nå vattenförvaltningens mål för vårt gemensamma vatten.

Arbetsätt

Det första mötet den 23/1 ledde vidare till ytterligare två workshopar den 10/10 2025 och 5/6 2026. Vid mötena deltog kommunledningar från Borås, Bollebygd, Härryda, Mark och Kungsbacka kommun. Deltagare har varit kommunalråd, kommunchefer, samhällsbyggnadschefer, strateger samt politiska representanter i vattenrådets styrelse. Länsstyrelsen från Västra Götaland och Halland har också deltagit. Lygnerns vattenråd <https://lygnernsvattenrad.se> har bjudit in, förberett och lett workshoparna.

Möten har genomförts via Zoom och pågått under vardera två timmar. Totalt deltog cirka 20 personer vid vardera tillfällen. Mötet inleddes med en presentation med bilder om vattenrådet och dess verksamhet. Därefter delades gruppen slumpmässigt in i smågrupper med 3–5 personer där frågor diskuterades. Tankarna antecknades av grupperna i ett gemensamt digitalt arbetsdokument (Google DOCs). Vid återsamling i storgrupp berättade grupperna vad de kommit fram till. Mötena avslutades med gemensam diskussion i storgrupp, hur gruppen skulle gå vidare samt en reflektion kring hur mötet varit. Efter mötena strukturerades anteckningarna för ökad läsbarhet. Resultat sammanställdes och skickades ut till kommunerna.

23 jan 2025

- Varför samarbete kring vatten?
- Samarbetsområden?

[Arbetsdokument](#)

10 okt 2025

- Prioritering av samarbetsområden
- Vad? Hur? Vem?
- Vad görs idag?
- "Hemläxa" Att göra!

[Arbetsdokument](#)

5 juni 2026

Överenskommelse om:

- Samverkans-/ansvarsområden
- Deltagande i vattenråden
- Kommunikation/dialog vattenråd-kommuner

[Arbetsdokument](#)

Frågor vid första mötet var:

1. Vilka möjligheter och fördelar ser ni i ett ökat samarbete i avrinningsområdet?
2. Hur kan vi utveckla samarbetet?
3. Ge exempel på lämpliga områden för samarbete mellan kommuner.

Vid andra mötet utgick vi från förra mötets tankar och utifrån detta ställdes frågorna:

1. Saknas det samarbetområden som ni vill ha med? Komplettera!
2. Prioritera (bland samarbetsområdena)! Motivera!
3. Vad behöver utvecklas? (Vilket område?) Hur gör vi? Vem gör vad?

Deltagarna bestämde att ha en hemläxa inför tredje mötet som vattenrådet formulerade och skickade ut. Prioriterade samverkansområden pekades ut och förslag togs fram.

1. Är de föreslagna temaområdena för samverkan och deras prioritering relevant?
2. Är följande frågor relevanta och i så fall diskutera dessa.
 - 2.1. Respektive kommun tar fram vision och målbild för avrinningsområdet och hur samverkan ska ske kring detta som kopplar an till vattenrådets [vision och stadgar](#).
 - 2.2. Gemensam avsiktsförklaring från kommuner och vattenråd kring samverkan, som rör förhållningssätt, struktur och rollfördelning för både övergripande och lokal samverkan i avrinningsområdet.
 - 2.3. Struktur för intern samverkan i respektive kommun: Vattengrupper, vattensamordnare, arbetsgrupper etc. samt arbetsbeskrivningar för dessa.
 - 2.4. Struktur för kommunikation och samverkan mellan vattenråd och kommuner: kontaktpersoner, politiska representanter i vattenråd etc.
 - 2.5. Plan och struktur för hur ett åtgärdsprogram för avrinningsområdet ska utvecklas som kopplar till kommunens relevanta planer och beskriver vilka dessa är samt vattenrådets förvaltningsplan.
 - 2.6. Möte med tjänstemannanätverk inom avrinningsområdet för samverkan och kunskapsutbyte inom relevanta områden.

Resultat

Vilka möjligheter och fördelar ser ni i ett ökat samarbete?

Vid det första mötet i januari startade vi med att i smågrupper fundera på vilka möjligheter och fördelar som finns i ökat samarbete inom avrinningsområdet. Många tankar kom upp som i efterhand delades in under tre rubriker.

Större helhetsbild, förståelse, kunskapsbank som stöd för kommunerna

- Större insikt mellan medlemmarna.
- Skapar förståelse. Det ger tid att tänka till.
- Kunskapsbank som kan stötta kommuner
- Helhetsbilden är lättare att få på det här sättet.

Effektivare beslut, projekt och bidragsansökningar

- Kan driva projekt smidigare och bättre.
- Snabbare beslutprocess.
- VR har ett annat handlingsutrymme, ex projekt och söka bidrag
- En kommun kan inte investera i en annan kommun, men ett gemensamt projekt. Genomföra viktiga åtgärder som ligger utanför ens kommungräns, ex uppströms.
- Det mesta blir bättre när man gör saker tillsammans.
- Fokusera på de sträckor där behoven är störst.

Bättre identifiering av frågor att samarbeta kring

- Identifiera vilka stora frågor vi behöver samverka kring, ex klimatanpassning, där kommunen inte har rådighet själv.
- Säkerställa dricksvatten (hela GR Lygnern som reservvattentäkt). Hur kan hela avrinningsområdet arbeta för den möjligheten utan att äventyra andra värden. Lyfta och värdera målkonflikter.
- Samverkan ett måste, inte bara kring dricksvatten. Det är en bred miljöfråga; klimat, miljö, mångfald.

Hur kan vi utveckla samarbetet?

Den andra frågan vi funderade på i grupperna under januarimötet var hur vi kan utveckla ett sådant samarbete. Även här kom många tankar upp som vi i efterhand har sorterat in under några rubriker.

Sprida kunskap om vattenråd och samarbete kring vatten

- Vattenrådet kan/bör vara ute och presentera sig så att fler får insikt. Detta möte är ett exempel.
- Sprida kunskap från vattenråden till politiker exempelvis (och andra) för att få samsyn kring vattenfrågan.

Bättre intern kommunal samverkan kring vatten

- Det interna arbetet i kommunerna behöver stärkas för att det mellankommunala arbetet ska kunna bli ännu bättre och för att även kunna nyttja vattenråden bättre.
- Vattengrupper i kommuner - hur ser de ut i de olika kommunerna? Intern samverkan över sakfrågegränser.
- Lätt att informationen hamnar i facknämnden, men viktigt med bredare dialog inom kommunen.
- Samverkan på tjänstemannanivå; samhällsplanering, miljösidan.

Bättre kontakt mellan kommuner och vattenråd

- Bättre återrapportering från vattenråd tillbaka till kommunerna.
- Större medverkan av tjänstepersoner i vattenråd. Dialog mellan tjänstepersoner och politiker på hemmaplan i kommunerna.
- Grupp med tjänstepersoner (och vattenråd) i berörda kommuner (finns i Viskans och Ätrans VR).
- Nu träffas kommunalråden.

Strategi för samverkan – prioritera samverkansområden, mandat mm

- Ta vår utgångspunkt i de åtgärdsprogram som finns från vattenmyndigheten - bli överens om vilka utmaningar som är viktigast och kraftsamla runt några saker.
- Ge mandat till vattenrådet att agera där kommuner inte behöver vara med.
- Samverkan viktigt, men får inte bli byråkratiskt, identifiera det vi verkligen behöver samverka kring.
- Dynamiska processer med löst sammansatta grupper efter behov och kompetens kopplat till sakfrågan. "Insatsgrupper"
- Välja samverka inom intresseområdet.
- Politiskt viktigt att skilja på vad och hur.
- Viktigt att klarlägga mandat för olika frågor.

Inspiration från andra kommuner

- Ta inspiration av andra kommuner, sno och glo (ex Mölndal, Kävlinge).

Prioriterade samverkansområden

Vid det första mötet började vi även fundera på lämpliga områden att samarbeta kring. Resultat från det första mötet finns sammanställt och ligger på vattenrådets hemsida: https://lygnernsvattenrad.se/wp-content/uploads/2025/11/Sammanstallning_mote_1_med_analys.pdf

Vid det andra mötet i oktober fortsatt vi med att fundera på samverkansområdena. I grupper gjordes kompletteringar av samverkansområden. Därefter gjorde grupperna prioriteringar av områdena. Slutligen började grupperna fundera på hur samverkan inom prioriterade områden skall kunna förbättras och utvecklas och även vem det berör och behöver involveras.

Utifrån tankarna från möte 1 och 2 identifierades sju teman för samverkan varav de fyra första fick flest val av grupperna. De två översta som handlade om strategi och vattentillgång blev allra högst prioriterat. I bilagan ses mer detaljerat vad temana innehåller.

1. Strategi för avrinningsområdet och samverkan (18 val)
2. Vattenkvalitet och dricksvatten (27 val)
3. Åtgärder-lokal samverkan (12 val)
4. Planering-exploatering-klimat (11 val)
5. Enskilda avlopp (2 val)
6. Besöksnäring och rekreation (2 val)
7. Jordbruk (1 val)

Mellan mötena analyserade vattenrådet vad som redan sker idag kopplat till de föreslagna samverkansområdena samt vad som behöver göras för att utveckla samverkan inom respektive område. Detta ligger efter respektive tema som beskrivs nedan. Hela sammanställning av detta samt föreslagna samverkansområden finns i bilagan.

Tankar kring utveckling av samarbete inom respektive temaområde

Följande text bygger helt på de anteckningar som gjorts vid mötena förutom punkterna "Vad pågår/är gjort?" och "Förslag till utveckling" som är kommentarer från vattenrådet.

Tema 1. Strategi för avrinningsområdet och samverkan

Vi försöker här skapa en ny struktur för samverkan. Kommuner långt ner i avrinningsområdet påverkas av uppströms liggande områden. Genom fiskvandring från hav och sjöar påverkas även uppströms liggande kommuner av vad som sker nedströms. Dessa strategiska strukturfrågor för samarbetet ligger på övergripande nivå i kommunerna.

Vattenråden bör vara naturliga och självklara delar i alla processer som rör vattenfrågor i kommunerna. Denna samverkan är viktig och har en fortsatt utvecklingspotential. Samordning via vattenråd innebär en effektiv resurshantering.

Det är viktigt att vi samlar ihop oss kring vissa frågor med tydligare strategier i samverkan med kommuner och delområden. Vi behöver identifiera viktiga frågor utifrån de olika kommunerna som man inte har rådighet kring själv och som man behöver samverka kring. Det är upp till varje kommun vad man vill samverka om. Frågorna är större än den enskilda kommunen och dessa kan lyftas in i vattenrådets samverkan. Frågor som är strategiskt viktiga och som vi behöver arbeta med över kommungränserna behöver pekas ut. Vi behöver även fundera på hur man går vidare med dessa. Detta är inte bara en politisk fråga. Det finns en strategisk nivå och en hands-on-nivå. Tjänstemännen behöver samverka, både kommunala och från länsstyrelsen. En prioritering kan vara att börja arbeta med det vi är överens om och sedan det som vi har olika syn på. Prioriterade områden är dricksvatten, miljö och höga naturvärden som behöver vårdas i samverkan mellan kommuner. En fråga är också hur vi förhindrar negativ påverkan. Kommunerna måste organisera sitt dagliga samarbete där vattenrådet är en viktig resurs i sakfrågor. Länsstyrelserna behöver också involveras i samverkan.

Inomkommunal samverkan

Vi behöver stärka det interna samarbetet för att klara av att uppnå förbättrad vattenkvalitet. Information stannar ofta vid den första förvaltningen och når inte övriga förvaltningar. Fungerande vattengrupper i kommunerna är viktigt för att information från vattenrådet ska spridas och få reell påverkan på kommunernas arbete. Mycket är hands-on, tjänstepersonerna jobbar fram förslag och samverkan. Kommunerna kan även utse vattensamordnare eller motsvarande som kan fungera som kontaktperson mellan kommunernas förvaltningsorganisation, politiken och vattenrådet. Dessa kan också bilda nätverk med andra kommuner för att diskutera gemensamma frågor och sprida information och göra prioriteringar. Beslut behövs i respektive kommun om hur organisationen ska se ut.

I sammanhanget finns även mindre arbetsgrupper som fokuserar på specifika utmaningar, tex PFAS och enskilda avlopp. Man behöver bena ut vem som håller på med olika frågor. Det är viktigt att samla kommunens kunskaper och utbyta kunskaper över kommungränser. Samtidigt är det viktigt att hushålla med resurser genom att samverka kring det som det finns behov av.

Visioner och målbilder

Vi behöver samsyn kring vision för avrinningsområde och för samarbetet. Vi behöver målbilder för vattenmiljön. Kommunerna behöver en målbild som politikerna ställer sig bakom. Vi kan lyfta visionerna som finns i vattenrådets dokument för att som kommun få en tydlig riktning.

Politikerna behöver jobba fram en egen målbild som rör helheten vatten, skog och natur. En tydlig och uppdaterad målbild för Lygnern behövs också. Ett "Intensionsdokument" kan tas fram kommuner emellan som det sedan kan tas ett gemensamt beslut om. Det behövs gemensamma vattendokument som kopplar till vattenråden.

Vattenrådet

Vattenrådet har mer övergripande kunskap än kommunerna om vad som ska prioriteras och hur samverkan ska utvecklas och stärkas ytterligare. Vattenrådet arbetar över gränser och har en projektledarroll samt även opinionsbildande roll. Vattenråden fungerar som diskussionsforum och kan ta initiativ till att bjuda in berörda kommuner för samtal. Tjänstepersoner är även välkomna på styrelsemöten i vattenrådet. Det är viktigt att vara transparenta och öppna åt båda hållen så att vattenrådet får mandat att starta diskussionerna kring hur vi kan jobba vidare med mellankommunala

möten. Det är även viktigt att sortera ut var frågor hör hemma och kommunalråd blir gärna inkopplade när det rör strategiska beslut. Frågor där politisk samsyn behövs behöver föras fram från vattenråden. Vattenrådet är en fortsatt remissinstans.

Tillstånd och åtgärdsbehov

Hur är statusen i avrinningsområdet och vad behöver vi prioritera? En gap-analys kan vara till hjälp. Samordnad recipientkontroll sker rullande varje år. Den ekologiska statusen följs upp av Vattenmyndigheten vart sjätte år. Genom detta kan man se vad som behöver förbättras och vad respektive kommun behöver göra. Vi behöver se de värden kopplat till biotoper, Natura 2000, Rolfsålx, Lygneröring med mera. Att återskapa vandringsvägar för fisk är en viktig fråga.

Vad pågår/är gjort?

- Stadgar där vattenrådets uppgift beskrivs finns.
- Styrelsen har antagit en vision samt strategi för hur den ska nås.
- Politiska ombud får vattenrådets årsmöte utses varje mandatperiod.
- Kommunerna utser politiska kandidater till vattenrådets valberedning inför val av styrelseledamöter.
- Förteckning finns för kontaktpersoner bland kommunala tjänstemän.
- Information om vattenrådet har skett till politiska församlingar i flera av kommunerna vid ett tillfälle vardera.
- Nätverk utvecklas genom möten och åtgärdsprojekt både lokalt och övergripande
- Vattenrådet arrangerar årsmöte, samverkansmöten, information, vattendragsvandringar där kommunernas politiker (ombud och styrelse) och kontaktpersoner bland tjänstemän bjuds in.
- Förvaltningsplan för fisk, musslor och biologisk mångfald i avrinningsområdet har tagits fram i samarbete med kommunföreträdare, fiskevårdsområdesföreningar och intresserade.
- Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
- Hemsida finns där stadgar, visioner, strategi, organisation, verksamhet, rapporter och länkar finns.

Förslag till utveckling

- Åtgärdsplan: Plan för åtgärder, hänsyn och samverkan med berörda kommuner inom avrinningsområdet. Detta kan vara en utveckling av den befintliga förvaltningsplanen.
- Strategi för samverkan mellan kommuner och lokalt i avrinningsområdet.
- Sammankoppla den övergripande strategin till kommunernas ÖP, grönplaner, naturvårdsplaner etc.
- Tydliggöra kommunikationsvägar mellan vattenråd och kommuner med avseende både på politik och tjänstemannanivå (vattengrupper, vattensamordnare, utsedda kontaktpersoner, politiska kontaktpersoner)
- Återkommande information till KS, KF och nämnder
- Kommunala vattengrupper. Inomkommunal samverkan.
- Återkommande uppdatering av förvaltningsplan/åtgärdsplan.
- Samverkansmöten för att stämma av vad som behöver göras och vad pågår? Kunskapsutbyte, nätverk, idéer, helhetsperspektiv

Tema 2. Vattenkvalitet - dricksvatten

Vattenkvalitet, dricksvatten och föroreningar som PFAS är en prioriterad fråga för samarbete. Vilka ytterligare föroreningar är viktiga? Kontroller är då en viktig del i arbetet. Hur tillgången till vatten och dricksvatten skall det fördelas är en viktig fråga. Lygnern är ett gemensamt intresse både när det gäller dricksvatten och vad som händer runt och med sjön i övrigt.

Vi behöver ta hand om våra vattenskyddsområden. Det är ofta konflikt mellan olika intressen och det krävs en samverkan för att få en samsyn på detta. Vi behöver hämta kunskap från experter. Här kan vi ta hjälp av branschorganisationen Svenskt vatten. Vattenrådet svarar på remisser gällande dricksvatten och kan dela med sig av kunskapen som vattenråden har till kommunerna.

Vad pågår/är gjort?

- Samordnad recipientkontroll (SRK) – rullande
- Kommunernas vattenplaner
- Lokala åtgärdsprogram. Plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat.
- Analys av miljögifter i fisk Viaredssjön och Lygnern 2016.
- Analys av miljögifter i fisk i Viaredssjön 2021
- VISS, Vatteninformationssystem Sverige
- Vattenrådet svarar på remisser.

Förslag till utveckling

- Inomkommunal samverkan
- Mellankommunal samverkan/erfarenhetsutbyte
- Upphandling av SRK vart fjärde år. Utveckling av kontrollprogram sker i samarbete med kommuner och länsstyrelse.
- Vad mäter kommunerna och länsstyrelser som kan tas med i årsrapporterna? Kolla om länsstyrelsen gör provtagning av miljögifter i åmynningen Kungsbackafjorden.

Tema 3. Åtgärder-lokal samverkan

Faktiska åtgärder kan genomföras av markägare, kommuner, föreningar och vattenråd. Samordning mellan instanser är viktiga. Vid kommunövergripande biotopprojekt samordnade funktion viktig. Vattenråden kan koordinera projektarbete, arbeta med lokal samverkan och söka bidrag. Kommunens tjänstemän kan arbeta i bred samverkan med de lokala vattenråden. Markägarna är viktiga och goda kontakter med markägare är nödvändigt. Det kan handla om inventeringar eller åtgärder som berör konnektivitet, biotopvård och kantzoner. Prioriterande av projekt som medför synergieffekter för övriga aktörer nedströms.

Vad pågår/är gjort?

- Lokalt arbete med biotopvård och förbättrad konnektivitet genom att göra dammar och vägtrummor passerbara för fisk har gjorts och pågår i olika delar avrinningsområdet pågår.
- Lokal samverkan med föreningar Sätla hembygdsförening, Hedareds hembygdsförening och markägargrupper som längs Lövbrobäcken vid Sätla.
- Föredrag, vattendragsvandringar och bussturer i området genomförs.
- Skolprojekt med utforskande av och åtgärder i närvatten vid Sandaredskolan, Örelundskolan i Olsfors, Gaddensskolan i Bollebygd och Sätilaskolan pågår.
- Tidigare skolprojekt har även skett med Fjäråsskolan, Smedingeskolan, Rävlandaskolan och Strömna Naturbruksgymnasium.
- Skogsgrupp i vattenrådet som genomför möte med skogsorganisationer om Vatten, skog och vägövergångar november 2025.
- Vattenrådet bjuder i november 2025 in fiskevårdsområden, kommuner och länsstyrelse till ett möte om förurning och kalkning.
- Förvaltningsplan har tagits fram tillsammans med fiskevårdsområdesföreningar m fl.
- Biotopkartering har gjorts i olika delar av avrinningsområdet.
- Inventering och utredning om flodpärlmusslorna har gjorts med fortsatt arbete för att försöka få tillbaka arten.
- Inventering av alla vägövergångar och deras passerbarhet för fisk har gjorts i hela avrinningsområdet.

Förslag till utveckling

- Utveckling och uppdatering av förvaltningsplanen för avrinningsområdet.
- Prioriteringar och uppföljning av åtgärder för att nå god ekologisk status.
- Nätverk mellan vattenråd och kommuner för att samarbeta kring lokalt åtgärdsarbete, bidra med kunskap, söka bidrag mm
- Följa upp gjorda åtgärder.

Tema 4. Planering-exploatering-klimat

Man bör använda vattenråd som remissinstans, kunskapsstöd och bollplank vid exploatering. Man bör ta vara på kunskapsbanken och kontaktnäten utan att det blir trögt. Kartläggning av de ekosystemtjänster som finns i form av tex vattenrening eller vattenhantering bör göras. Genom kartläggning kan kommunerna bli bättre på att veta när värden går förlorade och därmed när vattenrådets medlemmar måste uppmärksammas på en exploatering eller dylikt.

Klimatanpassning och hur extremväder t ex skyfall ska hanteras faller inom en kommunal samverkan. Skyfallskartering och våtmarksinventering behöver göras. Återvätning av våtmarker kan göras för jämnare vattenföring i vattensystemet. Dagvattenhantering är en viktig fråga och verksamhetsutövare behöver involveras. Gemensamt dagvattendokument skall kunna vara ett stöd.

Vad pågår/är gjort?

- Viss inventering av dikade våtmarker görs i projektet Revive Lygneröring.
- Bollebygd har inventerat våtmarker i delar av kommunen.
- Inventering av våtmarkslägen i jordbruksmark längs Rolfsån har gjorts 2013.
- Vattenrådet svarar på remisser som vattenrådet får eller som kommer till kännedom och skriver yttranden.
- Kommuner gör ÖP, FÖP och detaljplaner.

Förslag till utveckling

- Söka bidrag för markägarkontakter och återvätning.
- Erfarenhetsutbyte med andra kommuner och vattenråd.
- Samarbete med LEVA-samordnare i Halland
- Hänsyn vid planering och beslut av exploatering.
- Dagvattenhantering för både nytt och gammalt.
- Krisberedskap
- Skapa och lämna ytor för höga flöden och ras-/skredrisk. Restriktivt med bygglov nära vatten.
- Tidigare samverkan med vattenråd i planeringsprocesser.
- Tydligare hänsyn till vatten och påverkan i vattensystemet vid planering, bygge och dagvattenhantering.
- Många frågor, behov av mer inomkommunal och mellankommunal samverkan/erfarenhetsutbyte
- Rutiner för detta hos kommuner om det inte finns.

Tema 5. Enskilda avlopp

Hur jobbar vi i kommunerna och finns det möjlighet till samarbete? Vi behöver utveckla samsyn i bedömning och rådgivning samt ha gemensamma tolkningar av kraven på enskilda avlopp. Det skall kunna ske genom gemensam utbildning och ta fram gemensam vägledning. Vattenrådet kan lyfta frågan till de aktörer som kan driva det alternativt driva projekt för att ta fram gemensamma riktlinjer för avrinningsområdet.

Vad pågår/är gjort?

- Kommunal avloppsplanering.
- Avloppsinventeringar.

Förslag till utveckling

- Kommunalt erfarenhetsutbyte och samverkan på tjänstemannanivå.

Tema 6. Besöksnäring och rekreation

Rekreativa värden särskilt längs med vatten är viktigt och kan också bidra till att invånare tar bättre hand om våra vattendrag. Turism, fritidsfiske och besöksnäring kopplar till de biotopåtgärder som görs i vattensystemet. Sportfiskarna är involverade i projekt i vattensystemet.

Samtidigt kan rekreation även bidra till nedskräpning och störning av de ekologiska värdena. Det är viktigt att vara vaksam på denna motsättning, tex genom att undvika att dra stigar alltför nära på platser som är av extra stora vikt för den biologiska mångfalden.

Tema 7. Jordbruk

Inget skrevs under detta tema vid mötena.

Slutresultat vid tredje mötet

Syftet är att genom samarbete bli effektivare och få mer och rätt saker gjorda för att nå vattenförvaltningens mål för vårt gemensamma vatten.

Temaområden för samverkan

A. De tre mest prioriterade områdena för samverkan mellan kommuner inom avrinningsområdet där vattenrådet är en samverkansplattform.

1. Strategi för samverkan kring vatten inom avrinningsområdet
2. Vattenkvaliteten i avrinningsområdet (dricksvatten är dock ett kommunalt ansvar)
3. Åtgärdsarbete och lokal samverkan (Biotopvård, vandringshinder inklusive vägtrummor, våtmarksanläggning, återvätning, kantzoner, invasiva arter mm.)

B. Temaområden där samarbete främst sker genom erfarenhetsutbyte och information. Detta kan vid behov ske i ett eventuellt tjänstemannanätverk. Vattenrådet bidrar som remissinstans och som bollplank i tidigt skede. Kommunerna har ansvar att uppnå eller inte försämrade i förhållande till miljökvalitetsnormerna.

4. Planering-exploatering-dagvatten-klimat
5. Enskilda avlopp
6. Besöksnäring och rekreation

C. Ansvar för kommuner och andra markägare. Samarbete sker genom erfarenhetsutbyte och information.

7. Jordbruk
8. Skogsbruk
9. Invasiva arter med koppling till vatten.

Besöksnäring och rekreation kan vara något som gynnas vid genomförande av exempelvis åtgärder och lokal samverkan utan att primärt behöva vara ett av de mest prioriterade samverkansområdena. Det är bra att träffas tillsammans i området med lokalt näringsliv. Det behövs tillräckligt stora besöksmål för att det ska komma mer folk vilket gör det värdefullt att samverka över kommungränser.

Vision och målbild

- Kommunerna ställer sig bakom [vattenrådets visioner](#) "Artrikedomen och rent vatten i alla sjöar, åar, bäckar och våtmarker som ansluter till Lygnern och Rolfsån". Visionen säkerställs genom att: "• Arbete långsiktigt tillsammans med kommuner och myndigheter. • Vattenrådet ska vara en inkluderande mötesplats för samverkan. • Främja sammanhängande vattensystem med fria vandringsvägar och naturliga lekplatser för fisk."
- Målet är att alla vattenförekomster ska uppnå miljökvalitetsnormerna.
- Varje kommun behöver mål, plan och organisation för sina vattenmiljöer samt hur man samverkar, kommunicerar (både internt och mellankommunalt) och genomför åtgärder.
- Genom samverkan, kommunikation och erfarenhetsutbyte kring temaområdena ökar kunskap och samsyn i området.

Ur vattenrådets stadgar:

- *Ändamålet med vattenrådet är att aktivt och drivande medverka i planeringsprocesser för att bevara eller uppnå god vattenstatus i Lygnern/Rolfsån och dess avrinningsområde. Arbetet ska omfatta både grundvatten och ytvatten.*
- *Lygnerns vattenråd ska sträva efter att ha en djup, men samtidigt bred kunskap om avrinningsområdet. Lygnerns vattenråd ska utgöra en viktig instans i arbetet för en förbättrad vattenkvalitet i Lygnern/Rolfsån baserad på medlemmarnas kompetens och erfarenhet.*

Gemensam avsiktsförklaring

- Vi kommuner (Borås, Bollebygd, Härryda, Mark och Kungsbacka) samverkar för att nå vattenförvaltningens mål så att vi och kommande generationer ska ha rent vatten i både grundvatten och ytvatten samt artrikedom i alla sjöar, åar, bäckar och våtmarker i Rolfsåns avrinningsområde.
- Vattenrådet utgör en viktig plattform för samverkan mellan kommuner, föreningar, företag, lokala nätverk och myndigheter för att kunna genomföra åtgärder och förebygga problem kring vattnet samt skapa en hållbar utveckling i avrinningsområdet som helhet.
- Vattenrådet kan söka bidrag för att i samverkan med kommuner och andra aktörer genomföra kommunöverskridande åtgärder vid behov.
- Vattenrådets arbetssätt ska bygga på transparens, öppenhet, dialog och inbjudan till deltagande där olika kunskaper och perspektiv ses som en nödvändighet och möjlighet att lösa komplexa frågor på ett bra sätt.

Det innebär en aktiv samverkan med vattenråden på både politisk nivå och tjänstemannanivå. Varje kommun fattar beslut om hur samverkan och åtgärder ska ske.

Allt som sker i avrinningsområdet påverkar vattnet. Vattendirektivet betonar lokalt deltagande och helhetssyn i avrinningsområden där ytvatten, grundvatten och kustvatten ingår. Därför behöver exempelvis areella näringar som skog- och lantbruk samt samhällsplanering, företag och föreningar inkluderas.

Förutom det kommunala nätverket skapar vattenrådet mötesplatser där alla aktörer är inbjudna. På så sätt kan alla bidra med kunskaper, komma till tals och utveckla nätverk. Genom lokalt deltagande och lokala nätverk kan arbetet bli effektivare, mer förebyggande och med mer och hållbara åtgärder som genomförs lokalt.

Kommunernas interna samverkan

Kommunala beslut, planering och verksamhet påverkar vårt gemensamma vatten. Det är upp till varje kommun hur man organiserar den interna samverkan för att skapa vinn-vinn, hållbara lösningar och effektivitet i vattenförvaltningen. Genom erfarenhetsutbyte mellan kommuner kan idéer och inspiration uppstå till hur man kan arbeta sektorsövergripande med vattenfrågor.

Kommunikation och samverkan mellan vattenråd och kommuner

Vattenrådet, enligt [stadgarna](#):

- Kommunerna, tillsammans med ytterligare fyra medlemsorganisationer, innehar representanter i vattenrådets styrelse enligt vattenrådets stadgar. Kommunrepresentanterna nomineras av kommunen och väljs in av vattenrådets årsmöte.
- Kommunerna utser sina representanter till vattenrådets årsmöte enligt vattenrådets stadgar. Även övriga medlemsorganisationer utser sina representanter till årsmötet.
- Medborgare och organisationer inom de fem kommunerna, har rätt att lägga förslag till årsmötet.”
- Alla medlemmar därutöver samt även medborgare och organisationer inom de fem kommunerna har rätt att närvara och har yttranderätt.

Ytterligare struktur:

- Det är viktigt att kommunikation och information mellan vattengrupperna och vattenråd fungerar. Vattenrådets projekt och kommunernas projekt inom olika avdelningar behöver kommuniceras så att information når fram åt båda håll.
- På tjänstemannanivå i kommunerna finns utsedda kontaktpersoner till vattenrådet som kan bidra till kommunikation mellan vattenråd och den kommunala organisationen. Dessa kan kommunicera till kommunal vattengrupp eller berörda förvaltningar i kommunen.

- Avstämning kring arbetets utveckling, behov och frågor kring vatten kommuniceras återkommande med kommunledningar.

Vattenrådet:

- Uppdaterar en maillista för information till politiska representanter och kontaktpersoner på tjänstemannanivå.
- Skickar årligen ut nyhetsbrev där man översiktligt ser vad som händer inom vattenrådet.
- Uppdaterar kontinuerligt hemsida med information kring vad som händer som bygger på öppenhet.
- Bjuder in medlemmar och allmänhet till möten och dialog kring vattenfrågor.
- Bjuder 1-2 gånger per år in kommunledningar till digitala möten för uppdateringar, korta rapporter om aktiviteter som pågår och möjlighet för kommuner att spela in frågor som är aktuella i kommunerna.
- Uppdaterar i samarbete med en kommun en digital karta över avrinningsområdet där lägesbild, projekt och åtgärder kan ses.
- Har uppdrag att sköta samordnad recipientkontroll åt kommunerna. Kommunerna involveras vid revidering av kontrollprogram och förnyad upphandling.
- Bjuder in tjänstemannanätverk inom avrinningsområdet
 - Vattenrådet kan kalla tjänstemän som arbetar med övergripande frågor kring vatten till nätverksmöten för samverkan i avrinningsområdet. Nätverket blir ett stöd för kommunernas mål för vattenförvaltningen.
 - Eventuella befintliga nätverk bör utnyttjas.
 - Nätverket har som mål att uppnå mer och effektivare åtgärder.
 - En struktur vid möten för erfarenhetsutbyte, identifiering av behov, konkreta uppdrag och att lösa frågor behöver finnas.

Lokalsamhälle:

- Vattenrådet är öppet för alla föreningar och företag att ansluta sig till. Möten är öppna för alla intresserade. Vattenrådet bjuder in till dialogmöten och temamöten kring vatten för att utveckla nätverk, engagemang, idéer, åtgärder och andra aktiviteter.

Länsstyrelserna och vattenmyndigheten:

- Vattenrådet har kontaktpersoner som deltar på möten i de båda länsstyrelserna.
- Fortsatt utbildning i vattenförvaltning och vattendirektivet.
- Länsstyrelsen bidrar med uppdatering av tillstånd och åtgärdsbehov.
- Kommunerna har behov av kontakt med länsstyrelserna.

Plan för hur ett åtgärdsprogram för avrinningsområdet ska utvecklas

- Den övergripande förvaltningsplanen för avrinningsområdet har tagits fram i samverkan med vattenrådets medlemmar, kommuner, fiskevårdsområdesföreningar och intresserade. ([Bakgrundsbeskrivning](#). [Delområdesbeskrivningar](#).) Förvaltningsplanen ger en helhetsbild av värden, tillstånd och behov av åtgärder i avrinningsområdet. Den utvecklas vidare i dialog.
- Kommunernas egna åtgärdsplaner, vattenplaner, grönplaner, naturvårdsplaner och översiktsplaner tillsammans med vattenrådets förvaltningsplan för avrinningsområdet samverkar och ger stöd att nå vattenförvaltningens och kommunernas mål.
- Kommunerna delar varandras planer för kunskap och erfarenhetsutbyte.
- Planerna är viktiga underlag för att klargöra tillstånd och beskriva åtgärdsbehoven för vattenförekomsterna med målet att uppnå miljökvalitetetsnormen (MKN). De är viktigt underlag för planprocesser, tillsynsprocessen och annat arbete som är beroende av vattenförekomstens behov.
- Planerna inklusive den övergripande förvaltningsplanen behöver stämmas av med det delåtgärdsprogram för avrinningsområdet som vattenmyndigheten arbetar med.
- Digital karta som visar lägesbild, åtgärder och projekt i avrinningsområdet tas fram.

Reflektioner från deltagare

- Bra att sprida informationen och att lära känna personer över gränser. Gärna uppföljande möte.
- Jättebra. Bra att se vilka kommuner som finns längs hela vägen till havet. Väldigt värdefullt att lyfta och tänka kring detta. Vill ha ett uppföljningsmöte som då kommer bli mer koncist.
- Början med fina bilder var väldigt bra. Tydligt varför vi ska samarbeta. Många dimensioner av frågor är behållningen. Vi behöver fortsätta med nytt möte för att följa upp.
- Bara upplägg och möte med både kunskap och diskussion. Uppföljningsmöte är bra.
- Instämmer, spännande att se bilderna. Bra att träffas och prata ihop oss. Kan få bli mer konkreta att få framåtdrift. Bra att få mer pang för pengarna. Ser fram emot en fortsättning
- Bra möte. Ser fram mot fortsatt möte för att få ihop strategin.
- Väldigt bra möte. Samtala ihop oss till en gemensam bild. Jättebra att fortsätta i någon form. Väldigt bra att ha mötet blandat med olika funktioner.
- Jättenöjd med mötet - Lygnerns vattenråd och alla kommuner visar engagemang och intresse. Det har seglat upp som en av de viktigaste frågorna
- Jätteglad att vi börjat sortera frågorna
- Mötena ger en effektivare organisation så att det ska minska arbetsmängden när det gäller vattenarbetet.
- Glad att vi blivit inbjudna. Har underlättat kommunikationen och start av bra nya samverkansmöten med grannkommuner.
- Vi är på rätt väg. Likartat arbete för kommunikationen ska se ut och hur vi organiserar oss.
- Bra med avstämning i möten, däremellan aktivt arbete.
- Dela lägesbild, jmf med BRÅ, en bra utgångspunkt. Hur dela lägesbilden? Grönt, gult, rött i karta kan vara ett sätt. Kungsbackaåns vattenråd har en karta med åtgärder som Kungsbacka kommun tagit fram. Något för Lygnerns VR
- Uppföljning om hur det går, Lst kan bidra med information.
- Spännande att lyssna in att vi har samma tankar, särskilt med Lst
- Gillar diskussioner och mer gå in på konkreta åtgärder.
- Bra med effektiviteten, att skruva upp.
- Vi synliggör ömsesidiga beroenden väldigt tydligt. Vi ingår i ett tillväxtområde, det är komplext. Ta ansvar för den inomkommunala samverkan
- Bra röd tråd
- Synkar bra med vårt arbete, bra med gemensam överblicksbild och ha med den stora bilden.
- I en liten kommun är vattenråd värdefull resurs.
- Bra inspel från alla håll, verkar samsynta, tar med till kommunerna, kreativt.
- Bra att vi kommit så här långt och att vi drar åt samma håll

Bilaga

Tema 1. Strategi för avrinningsområdet och samverkan

Samarbetsområden	Val	Vad pågår/är gjort? (Fyll på) Grönt: Saker som helt sker genom kommunen	Utveckling (Fyll på)
Samverkan kommuner Strategi för avro och samverkan Se även Bild 11 och 12. VR bör vara en naturlig och självklar del i alla processer som rör vattenfrågor i kommunerna. Samarbetet har en fortsatt utvecklingspotential.	11	- Politiska ombud och styrelseledamöter - kontaktpersoner bland tjänstemän -Information till vissa politiska församlingar har skett -Nätverk utvecklas lokalt och övergripande - Vattenrådet bjuder in till möten - Förvaltningsplanen för avrinningsområdet -Hemsida	-ÅGP: Plan för samverkan med berörda kommuner inom avrinningsområdet. -Tydliggöra kommunikationsvägar, utsedda kontaktpersoner, kommunala vattengrupper -Information till KS/KF/nämnder -Kommunala vattengrupper -Årlig workshop - vad behöver göras? Vad pågår? Kunskapsutbyte, nätverk, déer, helhetsperspektiv
Kommunala vattengrupper Inomkommunal samverkan	3		
Effektiv resurshantering genom ökad samordning via vattenråd	2		
Lygnern är ett gemensamt intresse. Både dricksvatten och vad som händer runt och med sjön i övrigt	1	- SRK - Projekt Revive Lygneröring - Lokal samverkan Sättila hembygdsförening - Lokal samverkan markägargrupper Lövbrobäcken - Skolprojekt Sättilaskolan (tidigare Fjäråsskolan, Smedingeskolan)	Många frågor och därför behov av: - Inomkommunal samverkan - Mellankommunal samverkan
Fördelning av utsläppsrätter	1		
Samla kommunens kunskap			
Hur är statusen i avrinningsområdet? Vad prioriterar vi? Gap-analys.			

Tema 2 och 3. Vattenkvalitet – dricksvatten och Åtgärder-lokal samverkan

Samarbetsområden	Val	Vad pågår/är gjort? (Fyll på)	Utveckling (Fyll på)
Dricksvatten	10	-Kommunernas vattenplaner ÅGP: "Plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat"	-Inomkommunal samverkan -Mellankommunal samverkan/erfarenhetsutbyte
PFAS	9	-Analys av fisk Viaredssjön och Lygnern 2016. -Analys av fisk i Viaredssjön 2021	Behov av provtagning bedöms i samverkan med Lst. Kolla om Lst gör provtagning i åmynningen Kungsbackafjorden.
Vattenkvalitet	8	Samordnad recipientkontroll (SRK) - rullande	Upphandling var 4e år. Utveckling av kontrollprogram i samarbete med kommuner och Lst. Vad mäter kommunerna?.
Biotopåtgärdsprojekt Kommunövergripande biotopprojekt . Samordnade funktioner. Koordinera projektarbete. Söka bidrag. Inventeringar eller åtgärder som: - Konnektivitet - Biotopvård - Kantzoner	8	- Skogsgrupp i vattenrådet: Vattendag med skogsorganisationer planeras 13/11-2025 - Förvaltningsplan - Biotopkartering - Vägtrummeinventering - Åtgärder vid vägtrummor - Biotopvård - Göra dammar passerbara	- Utveckling och uppdatering av förvaltningsplanen. - Prioriteringar och uppföljning av åtgärder för att nå god ekologisk status
Lokal samverkan	4	- Markägare i åtgärdsprojekt - Markägargrupper Lövbrobäcken - Sätilla hembygdsförening - Hedareds hembygdsförening - Fiskevårdsområdesföreningar - Skolprojekt: Sandaredskolan, Örelundskolan, Gaddenskolan, Sätilaskolan - Förvaltningsplanen för avrinningsområdet	- Nätverk mellan vattenråd och kommuner för att samarbeta kring lokalt arbete, bidra med kunskap, söka bidrag mm - Plan för lokal samverkan inom avrinningsområdet. -Sammankoppla till kommunernas ÖP, grönplaner, naturvårdsplaner etc. - Uppdatering av Förvaltningsplan för avrinningsområdet

Tema 4. Planering-exploatering-klimat

Samarbetsområden -	val	Vad pågår/är gjort? (Fyll på) Grönt: Saker som helt sker genom kommunen	Utveckling (Fyll på)
Återvätning av våtmarker i vattensystemet för jämnare vattenföring i systemet	4	- Viss inventering av objekt i Revive Lygneröring. - Bollebygd har inventerat delar av kommunen. - Gammal inventering av våtmarkslägen längs Rolfsån.	- Söka bidrag för markägarkontakter och återvätning - Erfarenhetsutbyte med andra kommuner och vattenråd. - Samarbete med LEVA-samordnare i Halland
Skyfallskartering, våtmarker (generell klimatanpassning) Samverkan hos kommunerna gällande extremväder t ex skyfall	4		- Olika åtgärder tillsyn och hänsyn vid planering och beslut Ex. dagvattenhantering, nytt och gammalt. Ytor för höga flöden. Krisberedskap. Bygglov nära vatten. Återvätning - Kommunalt erfarenhetsutbyte?
Exploateringar Använda VR som remissinstans/stöd/bollplank vid exploatering. Ta vara på kunskapsbanken och kontaktvägarna. Utan att det blir trögt	3	VR: Remiss- yttranden Kommuner: ÖP, FÖP, detaljplaner Yttranden lämnas på de remisser som VR får eller som kommer till kännedom	- Tidigare samverkan med VR i processen. - Vid behov tydligare hänsyn till vatten och påverkan i vattensystemet vid planering, bygge och dagvattenhantering. - Många frågor, behov av - Inomkommunal - Mellankommunal samverkan/erfarenhetsutbyte samverkan - Rutiner för detta hos kommuner om det inte finns.
Dagvatten , verksamhetsutövare. Gemensamt dagvattendokument			

Tema 5,6 och 7. Enskilda avlopp, Besöksnäring och rekreation och Jordbruk

Samarbetsområden -	val	Vad pågår/är gjort? (Fyll på)	Utveckling (Fyll på)
Enskilda avlopp. Hur jobbar vi i kommunerna? Möjlighet till samarbete? Utveckla samsyn i bedömning och rådgivning	2	Kommunal avloppsplanering Avloppsinventering	Kommunalt erfarenhetsutbyte och samverkan?
Besöksnäring. Hållbar turism. Rekreation - vaksam på motsättningar.	2		
Jordbruket	1		